

FASIT TIL ARBEIDSBOKA

Leksjon 1 – Vennskap

Oppgave 1.1: Ord og uttrykk

A
bli kjent – ta vare på – stille spørsmål

Oppgave 1.3: Riktig ord

venner – studerte – mistet – begge – tonen – snakke – god

Oppgave 1.4: Hva betyr det?

- a Han må få veiledning.
- b De har ikke de samme interessene lenger.
- c De har vært sammen i barndommen.
- d De snakker ikke sammen lenger.
- e Det var et godt forslag.

Oppgave 1.5: Hva er feil?

- a I Polen studerte han medisin.
- b De kan snakke om absolutt alt.
- c Han er en god lytter.
- d De er veldig gode venner.
- e De to mennene har ikke vokst fra hverandre.
- f Nå er de tilbake i Trondheim.
- g Etter noen minutter finner de tonen sammen.

Oppgave 1.6: Astrid og Harald

- a I Finnmark / I skiløypa
- b Smilet og øynene
- c Stilen og latteren
- d Lærer
- e Tre ganger
- f Lyset
- g Tre barn

Oppgave 1.7: Ord og uttrykk

A
legge merke til – få vite – flytte til – spørre om

Oppgave 1.8: Hva er feil?

- a Etterpå flyttet de til Finnmark.
- b Kan vi sette oss her?
- c Vi har bodd her i tre år.
- d De ville sitte og se på solnedgangen.
- e Lyset er helt spesielt nordpå.
- f De liker fremdeles godt å reise på tur sammen.

Oppgave 1.9: Riktig ord

gode – siden – gikk – ikke – bestevenninner/venninner/venner – samme – nettopp – skole – russ – kommer – resten

Grammatikk

G1 Substantiv?

lærerskolen, været, dag, byen, regntøy, støvler, bussen, universitetet, dag, sykkel, været, vinduet, morgen, dag, bussen, språk, år, kino, klem

G2 Ubestemt eller bestemt form

- a Faren
- b Oppgave

- c Mennesker
- d Vennene
- e Ord
- f Klokket
- g Bord
- h Spørsmål
- i Spørsmålene

G3 Artikkel?

Jeg er gift med en fantastisk mann.
De har gått på skole sammen i alle år.
Skal vi gå i kantina og drikke kaffe?
Kan du spille tennis?
Ola er prest.
Han skal bli lege når han blir stor, sier han.
Det har vært en deilig ferie.
Han går i barnehage.

G4 Ord for mengder

- a kaffen
- b vann
- c vann
- d melken
- e Sukker
- f saltet
- g smør
- h kaffe/kaffen

G5 Adjektiv?

ny – lang – gamle – liten – større – små – stor – praktisk – brukt – ny – mørkeblå – svarte – morsomme – gamle – godt

G6 Bøy substantiv og adjektiv

En lang diskusjon, den lange diskusjonen, lange diskusjoner, de lange diskusjonene
En gammel bil, den gamle bilen, gamle biler, de gamle bilene
Et lite barn, det lille barnet, små barn, de små barna

G7 Den hyggelige læreren er fransk

Den fine kjolen er billig.
Den billige kjolen er fin.
Den snille gutten er flink.
Den flinke gutten er snill.
Det nye skjørtet er dyrt.
Det dyre skjørtet er nytt.
Den engelske dama/damen er flott.
Den flotte dama/damen er engelsk.
Det store vinduet er nytt.
Det nye vinduet er stort.
De fine kjolene er billige.
De billige kjolene er fine.
De snille guttene er flinke.
De flinke guttene er snille.
De nye skjørtene er dyre.
De dyre skjørtene er nye.
De engelske damene er flotte.
De flotte damene er engelske.
De store vinduene er nye.
De nye vinduene er store.

G8 Rett form

- a stort – stor
- b søte
- c gule

- d enkle
- e gode
- f vakre
- g nye
- h flott – skyfri

G9 Uregelrette adjektiv

God, bedre, best
 Billig, billigere, billigst
 Enkel, enklere, enklest
 Åpen, mer åpen, mest åpen
 Stor, større, størst
 Hyggelig, hyggeligere, hyggeligst

G10 Gradbøying

- a større
- b styggeste
- c yngste
- d søtere
- e hyggeligste
- f bedre
- g trøttere
- h varmeste
- i kaldere
- j mest spennende

Leksjon 2 – Familien

Oppgave 2.3: Ord og uttrykk

A
 på godt og vondt – rive i stykker – å holde kontakten – å
 være opptatt av – å inngå partnerskap – å ha ansvar
 for

Oppgave 2.5: Spørsmål

- a Truckfører
- b Arkitekt
- c Hun spiste så mye fisk at hun ble tykk
- d Fordi han drikker så mye brus
- e Kurts yngste sønn

Oppgave 2.8: Slekt

- a mormor
- b farfar
- c svigerinne
- d svoger
- e tante
- f onkel
- g nevø
- h niese
- i farfar/morfar
- j farmor/mormor

Oppgave 2.9: Verb

passer – hjelpe – mener – klarer – ta – dra – plassere

Oppgave 2.10: Påstander

RIKTIG	FEIL
X	
	X
	X
X	
	X
	X
X	

Oppgave 2.14: Hva er feil?

- a Hjemme hos oss var mor problemet.
- b Foreldrene mine ble skilt da jeg var åtte år gammel.
- c Far flyttet til en annen by.
- d Jeg har en eldre søster.
- e Mange vintre frøs jeg.
- f Hvorfor sa ikke lærerne noe?
- g Han måtte flytte for å bo hos faren sin.

Oppgave 2.16: Hvem mener hva?

Olav – Johan – Ragnhild

Grammatikk

G1 Setningsledd

- a Subjekt
- b Objekt
- c Adverbial
- d Adverbial
- e Objekt
- f Verbal
- g Subjekt

G2 Spørsmål

- a Adverbial
- b Subjekt
- c Adverbial
- d Objekt
- e Subjekt
- f Adverbial
- g Adverbial

G3 Verbalet på plass 2

- a Om to uker drar naboene mine på ferie.
- b I mange år arbeidet han på fabrikk.
- c I dag finnes det mange måter å leve sammen på.
- d Til høsten skal sønnen min begynne på skolen.
- e Av og til er kusinen min på TV.
- f For fire år siden skilte foreldrene mine seg.
- g I to år har Olav vært pensjonist.

Leksjon 3 – Bolig og bomiljø

Oppgave 3.5: Hva betyr det?

- A
 mange – få, ingen – alle, alene – sammen, etter – før,
 lengre – kortere
- B
 mann – kvinne, vanlig – uvanlig, flere – færre, barn –
 voksen, ofte – sjelden, mest – minst, øke – minke

Oppgave 3.6: Preposisjoner

på, av, av, på, i, av, i

Oppgave 3.7: Hva er feil?

- a Hva bruker vi penger på?
- b De bruker omtrent 10 prosent av budsjettet sitt på mat.
- c Men vi bruker ikke bare penger på mat.
- d Før i tiden spiste ikke folk så mye kjøtt.
- e Familien Olsen har også fått ny bil.
- f For eksempel bruker husholdningene mye penger på bolig nå.
- g Nå har nesten alle oppvaskmaskin.

Oppgave 3.8: Spørsmål

- a Han er 32 år
- b På en videregående skole i Stavanger
- c Kjøpt bolig
- d Det er dyrt
- e Jæren
- f Det er lettere å være sosial
- g 55 kvadratmeter
- h 2,5 millioner
- i Ingen
- j Hvis og når han får egen familie

Oppgave 3.9: Hva betyr det?

A
nok – kanskje, fornøyd – tilfreds, lett – enkelt, akkurat – nettopp

Oppgave 3.10: Setninger

Petter har akkurat kjøpt ny bolig.
Tidligere leide han en leilighet.
I ti år har han spart penger.
Nå vil han bo i sentrum.
Han har kjøpt en leilighet i første etasje.
Heldigvis slapp han budrunder.
Om noen år vil han kanskje flytte ut på landet igjen.

Oppgave 3.13: Ord og uttrykk

A
å se tilbake på – å passe på – å være hjemme med – å bo sammen – annerledes enn

Oppgave 3.14: Setninger

- b På barnehjemmet var det alltid nok å gjøre.
- c For 150 år siden var det tydelige skiller mellom by og land.
- d På den tiden var det store økonomiske forskjeller i samfunnet.

Oppgave 3.15: Lag spørsmål

Forslag:
Hva slags bolig vil Anne ha?
Bor Anne sammen med noen?
Hvor mange barn har Ole og Sofia?
Hvor gammel er Klara?
Hvor bodde Klara og Gunnar før?
Hva slags bolig skal de se på? / Hvor skal de på visning?

Grammatikk

G1 Finn verbet

Oversikt over verbene i teksten i den rekkefølgen de opptrer:
mener, vil, ha, er, er, kommer, vil, slippe, å gjøre, er, å betale, å pusse, er, å få, er, har, å gjøre, gjelder, er, viser, er, kjøper, pusser, seksjonerer, selger, er, å tjene, har, er, velger, vil, unngå, ønsker, er, faller, øker, gjør

G2 Verbbøying

A Verbets stamme

kjøre – kjøp, like – lik, ønske – ønsk, flytte – flytt, lete – let, håpe – håp, tenke – tenk, fikse – fiks, mene – men, betale – betal, pusse – puss, vise – vis, tjene – tjen, øke – øk

B Bøying

Infinitiv	Presens	Preteritum	Presens Perfektum
kjøre	kjøper	kjøpte	har kjøpt
like	liker	likte	har likt
ønske	ønsker	ønsket	har ønsket
flytte	flytter	flyttet	har flyttet
lete	leter	lette	har lett
håpe	håper	håpet	har håpet
tenke	tenker	tenkte	har tenkt
fikse	fikser	fikset	har fikset
mene	mener	mente	har ment
betale	betaler	betalte	har betalt
pusse	pusser	pusset	har pusset
vise	viser	viste	har vist
tjene	tjener	tjente	har tjent
øke	øker	økte	har økt

G3 Rett tid

å gå; gå, har gått, gikk
å snakke; snakke, har snakket, snakket
å skrive; skrive, har skrevet, skrev
å lese; lese, har lest, leste
å spille; spille, har spilt, spilte, spilte
å hente; hente, har (allerede) hentet, hentet
å arbeide; arbeide, har arbeidet, arbeidet

G6 «Det kom en jente gående»

A Presens partisipp
syklende, lesende, skrivende, løpende, skrikende, levende, økende, seende

G7 Mors kjøttkaker

A Finn passivene
sløyfes, kuttes, brunes, tilsettes, tilsettes, røres, tilsettes, blandes, spes, blandes, stekes, legges

G8 Kokte poteter

A Perfektum partisipp
stekt, brukt, bakt, malt, fant, skadd

Leksjon 4 – Likestilling

Oppgave 4.5: Påstander

RIKTIG	FEIL
X	
	X
	X
	X
	X
X	
	X
X	

Oppgave 4.6: Lag spørsmål

Forslag:
a Hvor mange lover om likestilling har vi i Norge?
b Hva kalles lovene?
c Hva er målet med likestillingsloven?
d Hva er målet med diskrimineringsloven?

Oppgave 4.7: Ordstilling

- a Til jobben er det to søkere.
- b Vi har to lover om likestilling i Norge.
- c I Norge har vi full likestilling.
- d Både menn og kvinner gjør husarbeid i dag.
- e Det var vanlig i gamle dager at kvinner passet barna og menn jobbet ute.
- f Det er godt å sette seg i sofaen etter en lang arbeidsdag.
- g Jeg begynner i den nye jobben på mandag.
- h Det var mange møter på kontoret vårt i går.

Oppgave 4.9: Spørsmål

- a Sidsel
- b Husmor/hjemmевærende
- c Turid, Truls, Trine og Lillebror
- d Lunde
- e Anders og Einar
- f Husmorferie/streik
- g Han blir sint / Han tror ikke at hun mener alvor

Oppgave 4.11: Hva betyr det?

- A
Hjemmевærende – ikke i lønnet arbeid.
Avslappende – behagelig.
Stressende – travel.
Yrkesaktiv – i arbeid.
I ett kjør – uten stans.
- B
Hjemmевærende, stressende, yrkesaktiv, avslappende, i ett kjør

Oppgave 4.14: Hva sier Anne?

- a Anne sier at hun har eksamen på fredag.
- b Konrad sier at han hadde glemt det.
- c Anne sier at hun gruer seg til å lete etter jobb.
- d Konrad sier at han trodde hun hadde jobb allerede.
- e Anne sier at hun har lyst til å jobbe på en fødeavdeling.
- f Konrad sier at det blir verre for han.
- g Anne sier at Konrad må tenke på hva han kommer til å tjene.
- h Anne sier at ingeniører tjener 200 000 mer enn sykepleiere.
- i Anne sier at det er så urettferdig.

Oppgave 4.16: Hvem mener hva?

Steffen, Roar, Anne-Lise, Kristina

Oppgave 4.17: Preposisjoner

i, til, i, i, av, etter, i, i, opp, i

Grammatikk**G1 Finn adverbene**

hjemme, alltid, veldig, ute, inne, alltid, aldri, bare, da, da, ute, ikke, bare, nesten, bare, kanskje, likevel, alltid, senere, ikke, ikke, bare

G2 Hjem eller hjemme?

- a Hit, her
- b Hjemme, hjem, hjem
- c Ut, ute
- d Inne

G3 Adjektiv eller adverb?

- a Adjektiv
- b Adverb
- c Adverb

- d Adjektiv
- e Adverb
- f Adjektiv
- g Adverb
- h Adverb

G4 Tidsadverb

- a Først, så, seinere, da
- b Først, etterpå, først, så, seinere
- c Seint, tidlig, seint

G5 Derfor – likevel

- a Petter har kjøpt ny leilighet. Derfor trenger han nye møbler.
- b Naboen ble skilt i fjor. Derfor ser han etter en ny og litt mindre leilighet nå.
- c Naboen ble skilt i fjor. Likevel kommer han til å bli boende i det store huset.
- d Den nye senga er altfor hard. Derfor kommer vi til å bytte den.

Leksjon 5 – I fellesskap**Oppgave 5.4: Spørsmål**

- a I Danmark og Sverige
- b Å være hjelpsomme, vennlige og positive / Det er de små tingene som er viktige
- c Fri vilje og kjærlighet for sine med mennesker
- d En som tar ansvar for andre mennesker i landsbyen sin og i hele landet
- e En som ikke bryr seg om religion og samfunn, og som ikke tar seg av sin familie
- f Religion er viktig

Oppgave 5.6: Og, eller, men, for, så

- a men
- b og
- c for
- d og
- e eller
- f så
- g så
- h eller, eller
- i og

Oppgave 5.9: Substantiv

Besøksvenn, pensjonist, tid, venninne, møte, frivillighetsarbeid, alders- og sykehjemmet, frivillige, beboere, hjemmet, beboeren, besøksvenn, dame, ansatte, beboer

Oppgave 5.11: Spørsmål

- a Plaging og erting over tid
- b Begge deler
- c Økt sykefravær og redusert produktivitet
- d Alle arbeidsplasser må ha gode rutiner for å forebygge og eventuelt rydde opp i mobbing
- e De samme lovene som for arbeidslivet
- f Internett

Oppgave 5.12: Finn ordet

en debatt – å debattere
en økning – å øke
en reduksjon – å redusere
en produksjon – å produsere
(en) informasjon – å informere
(en) opprydning – å rydde opp
en kontroll – å kontrollere

Oppgave 5.13: Hva betyr det?

- A
 Baksnakke – si noe bak ryggen til noen, si noe negativt om noen som ikke er til stede
 Fleipe med – tøyse med, spøke
 Utelukke – overse, gi noe til noen andre
 Erte – plage, komme med morsomme kommentarer
 Utsette for – la noen oppleve noe (ofte ubehagelig)
 Forbigå – ikke legge merke til noen med vilje
- B
 Blir forbigått, blir baksnakket, blir utsatt, blir ertet, blir fleipet

Oppgave 5.14: Hva er feil?

- a Det som står i arbeidsmiljøloven, gjelder for alle arbeidsplasser.
 b Mobbing er et gammelt fenomen, men nå er det ofte i nyhetene.
 c Mobbing kan være enten fysisk eller psykisk, eller begge deler.
 d Det er ikke bra å mobbe kollegaer, for da blir det dårlig arbeidsmiljø.
 e Mobbing koster samfunnet nesten 30 milliarder fordi folk ikke kan gå på jobb på grunn av mobbingen.
 f For at vi skal kalle det mobbing, må det være noe som skjer over tid.

Oppgave 5.15: På vegne av venner

- a Han er musiker, komiker, forfatter og programleder
 b Han leste en artikkel i avisen
 c For å kunne ta opp lyd uten å forstyrre noen
 d Han er redd for å forstyrre
 e For å være diskret
 f Han hører knakelyder
 g Solveig
 h Han selv, presten og Solveig

Oppgave 5.16: Setninger

- a På den tiden var han arbeidsledig.
 b Derfor bestemte han seg for å gå i kommunale begravelser.
 c I veska hadde han med seg en diktafon.
 d Før seremonien kom presten for å hilse på Kristopher.
 e Da ble Kristopher veldig nervøs.
 f Først spilte organisten en salme.
 g Så holdt presten en tale om den avdøde.

Grammatikk

G1 Min, dine, våre?

- a Mitt, min, mi
 b Din, dine, ditt, din, ditt, dine
 c Vår, vår, våre, våre, vår

G2 Sin, hans, hennes eller deres?

- a Si
 b Hans
 c Sitt
 d Sine
 e Hans, sine
 f Hennes, sin
 g Sine, deres
 h Deres, sine
 i Hans, sitt

G3 Kvantor

- a Ingen/noen/mange
 b Noen/mange

- c Flere/færre
 d Litt
 e Noen/flere
 f Litt/lite – litt
 g Halvparten/litt
 h Hele/halve
 i Litt/mer
 j Mange/noen
 k Begge
 l Hele/halve/all

G4 Inn i skjemaet

Forfelt S/A	V1	Midtfelt S/a	V2	Sluttfelt O/A
Kari og Ola	skal	ikke	flytte	til London likevel
På fredag	skal	Eva og John	gifte	seg
Hun	har	termin		3. oktober
Pedro	har	ikke	søkt	om pappapermisjon ennå
	Kommer	du		på fotballkampen i kveld?
	Har	du	truffet	mannen min?
Han	har skrevet	en lang e-post		til kusina si i Florida
I påsken	skal	jeg bare	slappe av	

Leksjon 6 – Velferdsstaten

Oppgave 6.3: Lag spørsmål

- Forslag:
 a Hvilke grunnleggende goder kan du søke støtte til?
 b Må man vanligvis betale for høyere utdanning?
 c Er alle velferdsstater like omfattende?
 d Hvilke politiske partier forbinder vi vanligvis med velferdsstater?
 e Hva er politikere i Norge uenige om? / Hva diskuterer politikere i Norge?

Oppgave 6.4: Ordlaging

velferd – stat, daglig – tale, felles – goder, helse – tjenester, problem – stilling, velferd – oppgaver, syk – hus, barn – hage

Oppgave 6.5: Hva betyr det

- A
 a å garantere
 b å gi
 c å skifte, å være forskjellig
 d å sørge for
 e å utføre
- B

Infinitiv	Presens	Preteritum	Presens Perfektum
å yte	yter	ytte	har ytt
å støtte	støtter	støttet	har støttet
å variere	varierer	varierte	har variert
å sikre	sikrer	sikret	har sikret
å løse	løser	løste	har løst

Oppgave 6.7: Riktig ordklasse

et valg – å velge
 valg – å velge – velge – velger – valgene – velger – velger
 en lærer – å lære
 å lære – lærer – lærte – lærer – lærer
 en rett – å rette
 retter – rett

en behandling – å behandle
behandling – har behandlet – behandlingen

Oppgave 6.9: Finn setningene

- Grunnsteinen i den norske velferdsstaten er folketrygden.
- Alle som bor eller jobber i Norge, er pliktige medlemmer av folketrygden.
- All hjelp er samordnet i Nav.
- Det er forskjell på trygdeytelser og sosialhjelp.
- Hvor mye man får utbetalt, er avhengig av hvor mye man tjener eller har tjent.
- Det har tatt mange år for politikerne å bli enige om de lovene og reglene som skal styre folketrygden.
- Sosialhjelpen kommer ikke fra folketrygden, men bevilges over statsbudsjettet.

Oppgave 6.13: Spørsmål

- De som er for syke til å arbeide
- Alle som har fylt 67 år (AFP, 62 år)
- Folk lever lenger

Oppgave 6.15: Spørsmål

- Å fordele godene likt betyr at alle skal få det samme / Alle skal få det de trenger
- Han ville vise at han var en vanlig mann
- Mai 2013: Jens Stoltenberg (AP)
- Arbeiderpartiet

Oppgave 6.16: Hva betyr det?

- Å be om penger
- Å påvirke oppførselen til andre
- Å passe på at veiene er gode nok
- Å yte service

Grammatikk

G1 Finn subjunksjonene

som, at, hvis, som, fordi, som, at, hvor, hvor, at, som, som, at, at, om, som, som, før, at, at, som, hvis

G2 At eller om?

om, om, at, at, at, at, om, at, at, om, at

G3 Fredag klokka 15

fordi – da – etter at – hvis – selv om – før

G4 Som

- Jeg trenger en ferie som varer i en hel måned
- Jeg kjenner mannen som bor i det gule huset
- Jeg trenger boka som du lånte av meg i forrige uke
- Kjenner du den jenta som sitter der borte?
- Har du sett den nye bilen (som) jeg kjøpte for tre dager siden?
- Fatene står i skapet som står til venstre for bokhylla
- Heldigvis har hun en bror som er lege

Leksjon 7 – Utdanning

Oppgave 7.2: Saynab – Min historie

B
Hun forteller at hun skulle gå i niende klasse.
Hun forteller at hun ofte gikk alene til skolen.
Hun forteller at damen i leiligheten lærte henne å glatte ut håret.
Hun forteller at hun gikk til rektors kontor.
Hun forteller at rektor var snill.

Hun forteller at hun måtte skrive navnet sitt på tavla.
Hun forteller at Spagetti lærte henne alt om den nye skolen.
Hun forteller at de hadde det fint i klassen.

Oppgave 7.3: Adjektiv

vanskelige – ny – nervøs – brunt, krusete – store – elektrisk – snill – forskjellige – ny – nye – tynn – nye – stor

Oppgave 7.6: Fri fra skolen?

- B
- Inntil to uker (10 dager) og anbefalt å ikke ta fri oftere enn hvert tredje år
 - De får ugyldig fravær
 - Skrive ham ut av skolen og melde ham inn igjen
 - Søke til rektor og eventuelt sjekke mulighetene for å få tilbake plassen i samme klasse når barna kommer tilbake
 - Klage til fylkesmannen

Oppgave 7.9: Leddsetning først

Når man søker på videregående skole, kan man søke yrkesfag eller studiespesialiserende
Etter at de er ferdige med videregående skole, går mange videre på universitetet
Hvis man ønsker å få studiekompetanse, kan man ta et ekstra år på videregående
Da han kom tilbake til Norge, begynte Pedro i andre klasse på videregående
Når man skal begynne på videregående, kan det være vanskelig å velge riktig
Fordi det er ganske få plasser der, kan det være vanskelig å komme inn på elektrofag

Oppgave 7.10: Hva har de valgt?

Pedro har valgt studiespesialiserende, fordi han vil bli rødruss
Einar vet ikke hva han vil bli. Derfor har han valgt studiespesialiserende
Otto har valgt studiespesialiserende med realfag, fordi han skal studere medisin
Karl har søkt på design og håndverk, fordi han har lyst til å bli gullsmed
Renata vil bli tolk. Derfor skal hun ta studiespesialiserende med språk
Ahmed har søkt på bygg- og anleggsteknikk, fordi han tenker på snekkeryrket

Oppgave 7.11: Spørsmål

- To år på skole og to år i lære i en bedrift
- Et fag som fører til yrkeskompetanse
- Praksis
- En som har praksis/læretid i en bedrift
- Å få kontrakt
- Elever i videregående opplæring

Oppgave 7.12: Spørsmål

- Interiør / design og håndverk
- Å tegne / å ha reelle oppdrag
- I 3 år
- Norsk/språket
- Interiørkonsulent

Oppgave 7.13: Spørsmål

- Fordi man skal kunne ta utdanningen i ulike løp
- Tre skriftlige (norsk, matematikk og engelsk) og to muntlige (kan velge mellom samfunnsfag, naturfag og RLE, det er vanligst at skolen/lærestedet avgjør dette)
- Kan gi en kortere vei til målet
- Generell studiekompetanse

Oppgave 7.14: Hva er feil?

- a For å få vitnemål fra grunnskolen må man ha fem fag
- b Formell kompetanse er viktig for å få jobb i dag / I dag er formell kompetanse viktig for å få jobb
- c Han har ikke bestemt hvilket yrke han vil ha
- d Det er mulig å skifte studieretning underveis
- e Alle som vil studere på universitetet, må ha generell studiekompetanse

Oppgave 7.15: Hva betyr det?

- A Synonymer
 Noen ganger – av og til
 Forandre – endre
 Arrangere – avholde, organisere
 Ønske – ha lyst til
 Finnes – eksistere, være
 Kreve – forlange
 Hele tiden – kontinuerlig
- B Antonymer
 Voksen – barn
 Etter – før
 Over – under
 Noen – mange
 Ta – gi
 Forandre – bevare

Oppgave 7.17: Fag på universitetene

- a De må spare penger
- b Tysk, fransk, teatervitenskap ...
- c Fonetikk og swahili. Små fag som ikke tilbys andre steder, skal ikke legges ned.
- d Kinesisk og japansk
- e Samarbeide med andre universiteter
- f Det er få endringer der
- g «Menneskevitenskap». Fag som skiller seg fra realfag og naturvitenskap og samfunnsvitenskap. Eksempler: historie, filosofi, språkfag

Oppgave 7.18: Finn ordet

- Et studium – å studere
- En forsker – å forske
- Et fokus – å fokusere
- En struktur – å strukturere
- En fortsettelse – å fortsette

Oppgave 7.19: Lag spørsmål

- Forslag:
- a Når ble Låneplassen opprettet?
 - b Hvem var ordningen primært for i starten?
 - c Når ble ordningen universell / for alle?
 - d Hva mener vi med at ordningen er universell?
 - e Hvor ofte får man utbetalinger?
 - f Gjøres noe av lånet om til stipend?

Grammatikk

G1 Finn leddsetningene

Når du går på skole,
 Når man søker på videregående skole,
 ... som velger yrkesfag,
 ... etter at de er ferdige,
 Hvis man ønsker å fortsette på høyere utdanning etter yrkesfag,

G2 Setningsadverbial i leddsetningen

- a Visste du at Eva og Ole ikke har giftet seg likevel?
- b Selv om de alltid snakker om å flytte, gjør de ikke noe med det.
- c Hun var lei seg fordi han aldri tok kontakt.
- d Trude sier at hun gjerne vil ha en av kattungene deres.

- e Har du merket at han ofte kjører for fort på motorveien?
- f Jeg lurer på hvorfor han aldri spiser opp maten sin?
- g Anna, som faktisk har søkt på jobben, er en venn av meg.

G3 Fra direkte til indirekte tale

- A
- a Trude sier at hun elsker katter
 - b Trude sier at hun alltid har hatt minst to katter
 - c Trude sier at den eldste av kattene hennes døde for en måned siden
 - d Trude sier at katten til Even nettopp har fått unger
 - e Trude sier at hun gjerne vil ha en av kattungene hans
 - f Trude sier at hun aller helst vil ha den med hvit hale-tipp
 - g Trude sier at katten skal hete Pepsi

B

Her kan verbene i leddsetningen variere avhengig av kontekst. Noen steder vil det være riktig å bruke både presens og preteritum. Dette avhenger av hvordan personen i setningen forholder seg til faktisk tid. Her har man mulighet til å diskutere forskjellen på grammatisk tid og faktisk tid.

Eksempel: «Trude sa at hun elsker katter» eller «Trude sa at hun elsket katter». Begge setningene er grammatisk korrekte.

- a Trude sa at hun elsket (elsker) katter.
- b Trude sa hun alltid hadde hatt (har hatt) minst to katter.
- c Trude sa at den eldste av kattene hennes døde for en måned siden.
- d Trude sa at katten til Even nettopp hadde fått (har fått) unger.
- e Trude sa at hun gjerne ville ha (vil ha) en av kattungene hans.
- f Trude sa hun aller helst ville ha (vil ha) den med hvit hale-tipp.
- g Trude sa at katten skulle hete (skal hete) Pepsi.

G4 Leddsetning og skjema for leddsetninger

- A Finn leddsetningen
- a Da Trine var seks år
 - b til tross for at moren hennes ikke likte seg noe særlig
 - c at de skulle flytte sørover igjen
 - d hvis han fikk jobb
 - e da Trine var ferdig med tredje klasse
 - f fordi hun hadde mange gode venner der
 - g når hun blir voksen
 - h Selv om klimaet kan være hardt nordpå

B I skjema

Forfelt	Subjekt	Setningsadverbial	V1	V2	Slutfelt
Da	Trine		var		seks år
til tross for at	moren hennes	Ikke	likte		seg noe særlig
at	de		skulle	flytte	sørover igjen
Hvis	han		fikk		jobb
da	Trine		var		ferdig med tredje klasse
fordi	hun		hadde		mange gode venner der
Når	hun		blir		voksen
Selv om	klimaet		kan	være	hardt nordpå

Leksjon 8 – Arbeid

Oppgave 8.5: Tro eller synes?

- a tro
- b tror
- c synes
- d tror
- e tror
- f synes
- g synes

Oppgave 8.6: Spørsmål

- a Bedriften Askefast, en bedrift som selger vedovner, peiser, varmpumper og andre varmekilder
- b Installasjoner
- c Salget har gått opp
- d Tre uker
- e Murer
- f Elektriker
- g Kunnskap om produktene de selger, ha god dialog med kundene

Oppgave 8.7: Kvantorer

- a mye
- b mange
- c litt/mer
- d mange – noen
- e hver
- f noe/litt
- g begge
- h mange

Oppgave 8.8: Hva betyr det?

- 1 tilleggsdokumenter
- 2 fornye
- 3 flau
- 4 aktuell
- 5 rose
- 6 idérik
- 7 tilpasningsdyktig
- 8 samtale

Oppgave 8.13: Preposisjoner

i, i, av, i, av, på, av, til, om, til

Oppgave 8.16: Lag spørsmål

Forslag:

- a Hvorfor er mange arbeidstakere medlemmer av en fagforening?
- b Hva heter den største hovedsammenslutningen i Norge?
- c Til hvilket parti har LO sterke bånd?
- d Hva gjør fagforeningene?
- e Gjør de noe mer?
- f Hvem nyter godt av godene som oppnås? / Er det kun de som er organiserte, som nyter godt av resultatene som oppnås, eller gjelder det alle som arbeider på området?

Oppgave 8.19: Ulike næringer

Primærnæring; bonde, fisker, skogsarbeider
 Sekundærnæring; meieriansatt, skogsarbeider, fabrikkarbeider, tømmer
 Tertiærnæring; sykepleier, resepsjonist, servitør
 Kvartærnæring; lærer, journalist

Oppgave 8.21: Yrker

- a renholdsarbeider
- b lærere/assistenter/miljøarbeidere ...
- c en lærer – en assistent, en lege – en sykepleier, en rektor – en lærer

- d førskolelærere, lærere, sykepleiere, hjelpepleiere, jordmødre, frisører ...
- e rørlegger
- f elektriker
- g en sykepleier
- h legen
- i tannlege
- j drosjesjåfør/bussjåfør
- k piloten

Oppgave 8.23: Spørsmål

- a Helse, miljø og sikkerhet
- b Kravene fra myndighetene har blitt strengere
- c HMS-ansvarlig
- d Lys, lyd, luft, ergonomi, avfallshåndtering, sikkerhet og beredskap og oppfølging av sykefravær
- e Arbeidsmiljøutvalg
- f Gå vernerunder
- g Plikt til å medvirke til at arbeidsmiljøet blir bra
- h At arbeidstaker må si fra hvis han ser at andre har problemer, bryter regler eller ikke gjør jobben sin. Å angi er det samme som å tyste, å sladre ...
- i At vi tar hensyn til miljøet

Oppgave 8.27: Legge, ligge, sette, sitte, stå

- A
- a legge
 - b ligger
 - c legge
 - d ligger
 - e ligge
 - f legger
- B
- a sitte
 - b sette
 - c står
 - d sette
 - e sitte
 - f sitte
 - g setter
- C stå – sitte – sette – stå – legger – ligge – skal ligge – stå – sette – ligge

Grammatikk

G1 Finn det-setninger

Det kan oversettes til «livsløp».

Det er vanlig å levere en oppdatert CV sammen med en søknad når man søker jobb.

Det kan være en god idé å merke av på CV-en hva som kan dokumenteres, og hva som ikke kan dokumenteres.

Det finnes mange maler for jobbsøknader og CV-er tilgjengelig på Internett.

Det har kanskje med Janteloven å gjøre?

(...) det er viktig å være i dialog for å kunne finne gode løsninger.

G2 Lag det-setninger

- a Det kommer en ny gutt i klassen på mandag
- b Det står to jenter utenfor og snakker
- c Det er ikke lov å jukse på eksamen
- d Det er tydelig at han ikke liker henne
- e Det ligger et par briller på bordet
- f Det kan være vanskelig å forstå kvinner

G3 Sladre hank skal selv ha bank ...

- a Det er Ola som knuser vinduet deres
- b Det er Petter som punkterer bilen din

- c Det er Geir som stjeler matpakka di
- d Det er Terje som drikker kaffen din
- e Det er Bendik som tar resten av brødet
- f Det er Otto som spiser chips på rommet.

Leksjon 9 – Medier og massekommunikasjon

Oppgave 9.2: Spørsmål

- a Hun ser mer på TV og leser avisen
- b Hun sendte meldinger på MSN før
- c Hun brukte datamaskinen til å sende meldinger til barnebarna
- d Hun er for gammel
- e Hun blir snart 90

Oppgave 9.4: Hva betyr det?

- A
 artig – morsom
 føler – kjenner
 liker – trives med
 fremdeles – ennå
 klarer – greier

Oppgave 9.5: Lag spørsmål

- Forslag:
 a Når fikk hun sin første telefon?
 b Hva bruker hun den til?
 c Hvem tar hun bilder av?
 d Hvem sender hun bildene til?
 e Hvem bruker datamaskinen?
 f Hvorfor har du to aviser? / Hvorfor abonnerer du på to aviser?
 g Hvilke aviser er det?
 h Kjøper du noen aviser i tillegg til de du abonnerer på?

Oppgave 9.6: Preposisjoner

om, i, av, til, med, hos, på, i, med, på, til, på, for, på, til, på, av, fra, til, til

Oppgave 9.8: Det motsatte

- Ofte/hyppig
 Før/først/foran
 Stressende/travel
 Ulike
 Kjedelig
 Dyr/kostbar
 Positiv/velvillig/åpen
 Før/først
 Lite
 Huske/minnes

Oppgave 9.9: Finn ordet

- Politisk – en politikk
 Interessant – en interesse – å interessere
 En kommunikasjon – å kommunisere – kommunikativ
 En informasjon – å informere – informativ
 En funksjon – å fungere – funksjonell
 En ringing – å ringe
 Å glemme – en glemsel

Oppgave 9.10: Setninger

Etter at barna har lagt seg, kan jeg surfe på Internett.
 Hver dag pleier jeg å lese både norske og utenlandske aviser.

Jeg betaler også regninger på Internett.
 Jeg er skeptisk til sosiale fora på nettet.

Det kan vise seg å være umulig å slette personlig informasjon.
 Dessverre har noen mobiler altfor mye stråling.
 Vi vet ennå ikke hvor skadelig stråling fra mobiler kan være.

Oppgave 9.11: Riktig ord

krigen, nord, radio, forbudt, gjemte, under, om, leggetid, så, tilbake, hva, svarte, inni, annet, tenk, så, skulle

Oppgave 9.12: Hva sier hun?

Farmor forteller at hun bare var fire år da krigen kom til Norge.
 Farmor forteller at det av og til kom tyske soldater til bygda deres.
 Farmor forteller at de ofte satt på et steingjerde og geipet til tyskerne.
 Farmor forteller at foreldrene hennes gjemte radioen i et rom under komfyren.
 Farmor forteller at de voksne hørte på radioen bare om kvelden.
 Farmor forteller at hun spurte om det var radioen deres.

Oppgave 9.13: Riktig ordklasse

Bygningene, bygge, bygninger, bygninger, å bygge
 Et forbud, forbud, forby
 Kriger, krig, kriger
 Kjemper, kamp, kjempet

Oppgave 9.16: Leddsetninger

	Forfelt	Subjekt	Setningsadverbial	V1	V2	Sluttfelt
a	Da	jeg		var		liten
b	Hvis	du		har		tid
c	fordi	det	ikke	er		så pedagogisk
d	Før	de		begynte		å dubbe alle barneprogrammene
e	at	barn		blir		dumme av å se for mye på TV
f	Når	Alida		blir		eldre

Oppgave 9.17: Lag spørsmål

- Forslag:
 a Hvem må betale lisens?
 b Hvor mye av NRKs inntekter utgjør lisensen?
 c Er det reklame på NRK?
 d Er alle positive til lisensavgiften?
 e Hvor får TV2 sine inntekter fra?
 f Hvorfor mener tilhengerne av lisens at det er positivt med denne avgiften?

Oppgave 9.19: Hvilket adverb passer?

- a Derfor
- b Kanskje
- c Likevel
- d Ikke
- e Kanskje
- f Alltid
- g Likevel

Oppgave 9.20: Hva er feil?

- a Eirik har skrevet et brev til foreldrene.
- b Han vil gjerne ha konto på Facebook.
- c Det kan være vanskelig å slette personlig informasjon (den personlige informasjonen) fra nettet.

- d Det er viktig å holde seg oppdatert.
- e Han sitter mye foran datamaskinen og spiller.
- f Foreldrene til Eirik diskuterer hva de skal gjøre.
- g Eirik skal ikke spille mer enn en time hver dag.

Oppgave 9.21: Spørsmål

- a Hver morgen
- b Sjekker e-post, ringer til kilder, leter i postlister og offentlige dokumenter
- c Noen kan ha en agenda
- d Redaktøren i avisen, men alle kan skrive på nettet hvis de signerer med navn
- e Redaktøren har tid til å redigere og velge ut stoff. I tillegg er det koselig å bla i papiravisen mens du drikker en kopp kaffe.

Oppgave 9.22: Hva blir gjort?

- Sakene blir valgt
- Kildene blir sjekket
- Kildens troverdighet blir diskutert
- Innleggene på nettsiden blir gjennomgått
- Kildens agenda blir vurdert
- Opphavsrett blir tatt hensyn til

Oppgave 9.23: Verb eller substantiv

A

Substantiv	Verb
Et forslag	Å foreslå
En informasjon	Å informere
En opplysning	Å opplyse
En diskusjon	Å diskutere
En trussel	Å true
(En) sladder	Å sladre
En forståelse	Å forstå

B

- a Foreslå – forslag
- b Informasjon – informere
- c Opplysninger – opplyse
- d Diskuterer – diskusjon
- e Trusler – true
- f Sladde – sladre
- g Forstår – forståelse

Oppgave 9.24: Spørsmål

- a Du får den levert i postkassa
- b En avis du må kjøpe i kiosk eller butikk / En avis du ikke kan abonnere på
- c De mener det er viktig med et bredt og variert utvalg av medier
- d Aftenposten, VG og Dagbladet

Oppgave 9.25: Ord og uttrykk

A

- det – vil si
- på – forhånd
- varierte og bredt
- abonnere – på
- i alle – fall

Oppgave 9.27: Hva betyr det?

- 1 Rett til å si det en mener
- 2 Rett til å skrive det en mener
- 3 Basis, fundament
- 4 Passe på, gjøre
- 5 Diskusjon
- 6 Forskjellige meninger

- 7 Beskytte
- 8 Stoppe
- 9 Avsløre, vise fram
- 10 En oppgave en må utføre
- 11 Oppmerksomhet som er rettet mot
- 12 Forbrytelse mot en person

Grammatikk

G1 Finn preposisjonene

fra, til, i, i, på, fra, til, fra, til, i, på, på, i, på

G2 Tid

i, i, i, på, på, i, i, om

G3 Sted

- a Med/hos/ved
- b I
- c Ved
- d Foran/ved
- e I
- f Under
- g I, ved
- h På
- i På
- j I
- k På, i
- l på

G4

- a Til tross for
- b På grunn av
- c I løpet av
- d For ... siden
- e Ved hjelp av

Leksjon 10 – Norge før og nå

Oppgave 10.3: Hva hører sammen?

Da Odd var barn – trodde han at verden var ganske liten
 Odds bestemor var – en snill, liten og litt gammel dame
 Hun pleide å – gå i svarte klær
 Bestemoren hans trodde – på Gud
 Hun var redd – for katolikker, jøder og andre som ikke var kristne
 Da Odd var i Sirdal på sommerferie, viste bestemoren ham hvor nissen hadde stått
 Bestemoren til Odd døde for mange år siden

Oppgave 10.4: Sett sammen

A

- 1 gi ut
- 2 etter hvert
- 3 noen gang
- 4 å komme på besøk
- 5 å være snill mot
- 6 å komme fram
- 7 å være redd for
- 8 for mange år siden

Oppgave 10.7: Derfor – fordi, likevel – selv om

Forslag:
 Fordi fattighuset var fullt, betalte kommunen billettene deres til Amerika.
 Han trivdes i Norge. Likevel dro han til Amerika for å søke lykken.

En del reiste til Amerika av religiøse grunner, fordi det var større grad av trosfrihet i Amerika enn i Norge på 1800-tallet.

Det var krig i Norge. Derfor flyktet mange nordmenn til Sverige.

Han vendte tilbake til Norge i 1945 selv om han trivdes godt i Skottland.

Oppgave 10.8: Hva er feil?

- a De dro fra Norge i juli, og de kom til Amerika tre måneder senere.
- b Utvandringen var stor i perioden mellom 1825 og 1915.
- c I forhold til folketall var Norge på andreplass i utvandring fra Europa til Amerika.
- d Det var mange fattige folk som reiste til Amerika.
- e På grunn av at familien ikke var rik, måtte de reise.
- f Mange kom for å arbeide i Norge på den tiden også, og det var særlig fra Sverige.
- g Jernbanen trengte anleggsarbeidere. Det var et tungt og vanskelig arbeid.
- h De ville prøve å skape et nytt og bedre liv i Amerika.

Oppgave 10.9: Hvem mener hva?

Brev nummer: 3, 2, 2, 1, 3, 1

Oppgave 10.10: Lag spørsmål

- a Hva er en innvandrер? / Hvordan kan vi definere «innvandrер»?
- b Regnes flyktninger også som innvandrere?
- c Hvor kommer de fleste innvandrerne fra?
- d Hvorfor kommer de hit?
- e Flyktningene da, hvor kommer de fra?

Oppgave 10.11: Spørsmål

- a Trygd fra Norge
- b De kjente seg ikke igjen
- c Nesten ingen
- d At all service skulle være på norsk
- e Kjøp av eiendommer (som fører til at prisene stiger) og at nordmenn er med på å skape et kunstig samfunn

Oppgave 10.13: Finn ordet

A

En bolig – å bo

Et bidrag – å bidra

En tilhørighet – å tilhøre

En sammensetning – å sette sammen

En kritikk – å kritisere

B

Å reise – reiser – reiste – har reist

Å bo – bor – bodde – har bodd

Å bidra – bidrar – bidro – har bidratt

Å tilhøre – tilhører – tilhørte – har tilhørt

Å sette sammen – setter sammen – satt sammen – har satt sammen

Å kritisere – kritiserer – kritiserte – har kritisert

C

1 reiser, reisen

2 boligene, boliger, bo, bo

3 bidra, bidrag

4 tilhører

5 sette sammen, sammensetningen

6 kritiserer, kritikken

Oppgave 10.15: Fra aktiv til passiv

- b «Blücher» ble senket av et kystfort
- c Det nasjonalsosialistiske partiet Nasjonal Samling ble ledet av Quisling
- d Det ble opprettet fluktruter over grensen til Sverige

e Det ble etablert sendestasjoner

f 771 jøder ble arrestert under krigen

Oppgave 10.17:

A

garn – sag – øks

oljerigg – traktor – hakke

silø – åker – båt

B

fiskeri; garn, båt

jord- og skogbruk; sag, øks, traktor, hakke, silø, åker

olje- og gassindustri; oljerigg

Oppgave 10.18: Sammensatte ord

Forslag:

Vindkraft, vannkraft, vindmølle, energikilde, miljøvennlig, ressursvennlig, miljøskadelig

Oppgave 10.19: Spørsmål

- Miljø og forurensning, etikk, investeringer, sikkerhet for arbeiderne
- Han sikret Norge en stor del av rettighetene til kontinentalsokkelen
- Teknologi
- En stor rolle
- I Norge blir det sett på som en god jobb, og i England blir det sett på som en dårlig betalt drittjobb
- Innsats, offer og kunnskap – staten har forvaltet pengene på en god måte

Oppgave 10.20: Hva betyr det?

a passer på pengene våre

b skaffet

c skyldes en tilfeldighet

d å få opp

e ledet an / sørget for

f som gjelder hele landet

g blir sett på som

h byttet ut med

Oppgave 10.21: Setninger

Norsk Oljemuseum ligger i Stavanger

Oljemuseet ble opprettet i 1978

Imidlertid ble bygget der museet holder til, ferdig først i 1999

Oljemuseet ønsker å vise folk hva oljeindustrien er

Derfor har de utstillinger som viser hvordan oljen blir til

De har også mange modeller av nåværende og tidligere oljeplattformer

I tillegg har de mange pedagogiske ting rettet mot barn Eksempler på det er redningsstrømpa og katastroferommet

I Stavanger har oljemuseet blitt svært populært

Både skoleklasser og foreldre med barn besøker museet jevnlig

Oppgave 10.22:

Forslag:

a Hvor stor andel av befolkningen i Norge er positive til olje- og gassindustrien?

b Hvor ofte gjennomføres undersøkelsen?

c Hva er viktig for norsk økonomi?

d Hva med diskusjonen om fornybar energi og tiden etter oljen?

e I hvilken organisasjon er Truls Gulowsen leder?

Oppgave 10.23:

Substantiv	Verb
En etablering	Å etablere
En beslutning	Å beslutte
En plassering	Å plassere
Et krav	Å kreve
En begrensning	Å begrense

Grammatikk**G1 Sommerferie**

- Sommerferien begynner om en uke.
- Da skal vi reise til Spania.
- Vi har leid et hus der.
- Det ligger ikke ved sjøen.
- Derfor skal vi leie bil og kjøre til ei nydelig strand i nærheten.
- Like ved den fine stranda ligger det en koselig fiskerlandsby.
- Vi har sett bilder av landsbyen på Internett.
- Det ser så fint ut, og det er alltid sol på Internett.
- Jeg tror det kommer til å bli en super ferie.

G2 Bind sammen

Forslag:

- Lise liker Ole, men Ole liker ikke Lise. Derfor vil han ikke være sammen med henne.
- Anders er blakk, og han trenger penger. Derfor søker han på mange forskjellige jobber.
- Sykkelen min er punktert, og jeg må lappe den, men jeg har ingen lappesaker. / Det er varmere i Spania enn i Norge, og derfor reiser mange nordmenn til Spania om vinteren.
- På 1800-tallet reiste mange nordmenn til Amerika, fordi/og de håpet å finne lykken på den andre siden av havet.
- Mange nordmenn håpet å finne lykken på den andre siden av havet. Derfor reiste mange til Amerika.
- Norge har mange naturressurser, som fisk, olje og mineraler, men vi har ikke så gode forhold for jordbruk.

G1 Bind sammen

Forslag:

- De ønsker seg mange barn, men de har dårlig økonomi, og de klarer ikke å forsørge flere barn.
- Per en ungkar, så han reiser på ungarfestival. Der treffer han Linda, og de blir forelsket.
- Prinsen ville ha jenta, og han lovet å gifte seg med henne. De var sammen, men han brøt løftet, og jenta ble sint.
- Folk kunne ikke lese eller skrive, så alle fortellinger var muntlige. De forandret seg mye fra forteller til forteller, og derfor finnes det ulike versjoner av fortellingene i mange land.

Leksjon 11 – Kulturelle uttrykk**Oppgave 11.8: Spørsmål**

Folkediktning er en fellesbetegnelse på litteratur som ble fortalt muntlig fra generasjon til generasjon.
Sagn skal være sanne. Eventyr er ikke sanne.

Oppgave 11.11: Hva er feil?

- Tord ville ikke betale penger til kirken før han fikk vite hvilket nummer sønnen skulle ha på kirkegulvet.
- Første gang Tord besøkte presten, var da sønnen hans skulle bli døpt / skulle døpes.
- Han var hos presten med ti andre menn.
- Han fant en enkel måte å leve livet sitt på.
- Denne handlingen foregikk i en periode på 25 år.

Oppgave 11.12: Spørsmål

- I Trøndelag / I Trondheim
- Moren likte ikke jenta
- Griser
- Hun har hatt slag
- To, Margido driver et begravningsbyrå, og Erlend er dekoratør
- På sykehuset
- Neshov
- Grisemoren (purka)